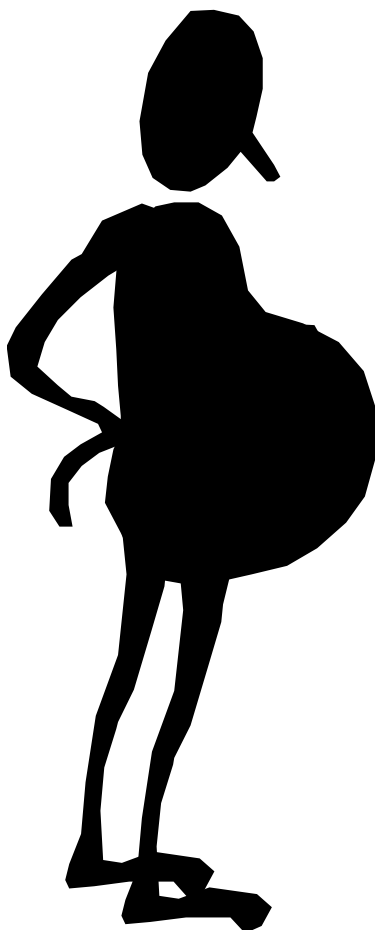


ARBEJDSMILJØ UNDER GRAVIDITET

Institut for Teknologi og Innovation



Indhold

Graviditetspolitik ved Institut for Teknologi og Innovation	2
Hvad skal arbejdsgiveren sørge for	3
Risikovurderinger - Arbejdsmedicinsk klinik	4
Ergonomiske påvirkninger	5
Kemiske påvirkninger	6
Henvisninger	7

Graviditetspolitik ved Institut for Teknologi og Innovation

Det er instituttets mål at sikre et godt og sikkert arbejdsmiljø, så den gravide medarbejder trygt og på forsvarlig vis kan fortsætte med at arbejde gennem graviditeten frem til barselsorloven.

Formål:

- At beskytte den gravide og fosteret
- At kommende forældre oplever instituttet som en tryk arbejdsplads
- At den gravide kan blive på arbejdspladsen længst muligt
- At angive de muligheder der er for at den gravide kan tilrettelægge arbejdet med størst mulig hensynstagen til graviditeten
- At sikre en ensartet behandling af gravide
- At sikre en tydelig graviditetspolitik

For at sikre en tryk arbejdsplads må den gravide, kollegaer og ledelse indgå et samarbejde, der går ud på at overholde reglerne for gravides arbejde. Arbejdet skal tilrettelægges således at eventuelle risikomomenter elimineres – enten ved substitution med andre stoffer, fysiske hjælpemidler, personlig beskyttelse eller fritagelse for visse risikofyldte arbejdsprocessor. Er det ikke muligt ved omlægning af arbejdsgange og ændrede procedurer at sikre den gravide et betryggende arbejdsmiljø, skal den gravide overflyttes til andet arbejde.

Det er institutleder/viceinstitutleder, der i samarbejde med arbejdsmiljørepræsentanterne har ansvaret for at den gravides arbejde planlægges og udføres uden risiko for påvirkninger, der kan indebære fare for den gravide/fosteret. De kan søge hjælp og vejledning hertil i arbejdsmiljøgruppen, hos SDUs arbejdsmiljøkonsulent, rådgivere, arbejdsmedicinsklinik mv.

Så snart den daglige leder er bekendt med, at en medarbejder er gravid eller ammer, skal der udarbejdes en individuel skriftlig arbejdspladsvurdering, APV, og arbejdsopgaver, der indeholder risikofaktorer, må ikke udføres før de er vurderet og fundet forsvarlige. Hvis det i laboratoriet ikke er den daglige leder, der vejleder den gravide, bør laboratorievejlederen deltage i afklaringen, men det er stadig den daglige leder, der har ansvaret.

Den gravide er endvidere selv forpligtet til i samarbejde med sine kollegaer, at skabe trykke arbejdsforhold, samt at overholde reglerne for gravides arbejde. Af hensyn til planlægningen af arbejdet opfordres den gravide til at henvende sig til den daglige leder så tidligt som muligt i graviditeten – specielt hvis der arbejdes i laboratorium.

For at sikre en smidig og problemfri tilbagevenden til jobbet og arbejdspladsen skal der for alle medarbejder, der kommer tilbage efter barselsorlov afholdes informationsmøder med hhv. den nærmeste leder og kollegaer. Her skal medarbejderen briefes om hvad der er sket på afdelingen under orloven, hvor afdelingen er nu, og hvad arbejdsopgaver er mv. For nogle medarbejdere vil det også være vigtig at der holdes tæt kontakt mellem det enkelte arbejdssted og medarbejderen under selve barselsorloven.

Hvad skal arbejdsgiveren sørge for

I henhold til Arbejdstilsynets vejledning vedr. gravide og ammendes arbejdsmiljø skal en arbejdsgiver – når han/hun bliver bekendt med, at en medarbejder er gravid eller ammer – sørge for, at det i arbejdspladsvurderingen (APV'en) vurderes, om der er en risiko for, at medarbejderen er udsat for påvirkninger, der kan indebære en fare for graviditeten eller amningen.

Grundlæggende skal arbejdsgiveren altid udføre en risikovurdering, der både handler om påvirkningens farlighed og dens styrke og varighed. Arbejdsgiverens beslutning om, at en gravid eller ammende kan udføre en bestemt arbejdsopgave, skal derfor træffes i sammenhæng med hendes konkrete arbejdsforhold.

Hvis arbejdsgiveren vurderer, at en risiko vil få negativ indvirkning på graviditeten eller amningen, skal han/hun foretage sig følgende i prioriteret rækkefølge over for den gravide eller ammende:

- Sørge for tekniske foranstaltninger eller ændret indretning af arbejdsstedet, eller hvis det ikke er tilstrækkeligt eller muligt
- Ændre i planlægningen og tilrettelæggelsen af arbejdet, eller hvis det ikke er tilstrækkeligt eller muligt
- Overføre den gravide eller ammende til andre opgaver, eller hvis det ikke er tilstrækkeligt eller muligt
- Beslutte, at den gravide eller ammende ikke må beskæftige sig med det pågældende arbejde.

Kilde: Arbejdstilsynets vejledning for gravide og ammende (<http://www.at.dk/sw5813.asp>)

Risikovurderinger - Arbejdsmedicinsk klinik

Arbejdspladsvurderingen for den gravide skal udarbejdes af arbejdsgiveren i samarbejde med arbejdsmiljørepræsentanterne. Er det ikke muligt for gruppen at lave den nødvendige risikovurdering, kan den gravides egen læge henvise hende til en Arbejdsmedicinsk klinik, der så vil kunne hjælpe i disse tilfælde.

Den arbejdsmedicinske undersøgelse er en lægesamtale af ½ -1 times varighed. Ved samtalen er det lægens opgave at foretage en detaljeret gennemgang af den gravides daglige arbejde og arbejdsmiljø, således at en eventuel risiko for fosteret eller graviditeten opdages. Risikofaktorerne arbejdsmedicinsk klinik ser på er fysiske faktorer (løft, træk, skub, langvarigt gående eller stående arbejde, ekstreme temperaturer, stråling mv.), kemiske og smitsomme påvirkninger.

Efter lægesamtalen kan det være nødvendigt at lægen indhenter yderligere oplysninger, hvilket ofte er tilfældet, når den gravide udsættes for kemiske påvirkninger. Når risikofaktorerne på den gravides arbejdsplads er belyst, vurderer lægen om den gravide kan fortsætte på sin arbejdsplads som hidtil, eller om der skal ske ændringer af den gravides arbejdsforhold.

Kilder: Arbejdsmedicinens online informationssystem (www.armoni.dk)

Arbejdstilsynets vejledning for gravide og ammende (<http://www.at.dk/sw5813.asp>)

Ergonomiske påvirkninger

Fysiske påvirkninger

Den gravide

- bør undgå at gå op på stiger
- fra omkring uge 13 tilrettelægges arbejdet således, at der kan veksles mellem siddende og gående/stående arbejde
- fra omkring uge 13 må der ikke løftes byrder på mere end 10-12 kg
- fra 20. uge bør belastningen under træk og skub være så lille som mulig
- fra uge 25 skal der ikke løftes mere end 5-6 kg på grund af den øgede rækkeafstand til byrden

Vibrationer

Den gravide må ikke udsætte sig for kraftige helkropsvibrationer. Disse vil især kunne komme fra centrifuger, men også andet laboratorieapparat – såsom store, hurtigt arbejdende rysteborde /rysteinkubatorer – kan udgøre en risiko.

Lyd – ultralyd

Lyd i det hørbare område, dvs. 20-18.000 Hz medfører ikke særlig risiko for fosteret.

Den gravide skal undgå direkte kontakt med ultralyd dvs. frekvenser over 18.000 Hz. Ultralyd anses for at være en påvirkning, der kan udgøre en fare for graviditeten, idet høje niveauer kan medføre celleskader i biologisk væv ved direkte kontakt f.eks. ved forplantning gennem væsker eller faste genstande, men ikke gennem luft. Fosteret udsættes derfor ikke for skader ved brug af ultralydsapparat, hvis den gravide undlader at placere sig direkte op ad emner, der leder ultralyd. Dette betyder så til gengæld, at den gravide ofte ikke selv kan foretage sonikering.

Varme

Den gravide bør undgå ekstrem varme (> 35 °C)

Kemiske påvirkninger

Fordi den første tredjedel af graviditeten er den mest sårbare periode, bør arbejdsgiveren orienteres så tidligt som muligt. Arbejdsgiveren skal selvsagt have kendskab til graviditeten, før det i praksis er muligt at leve op til ansvaret om at "beskytte gravide og ammende ansatte mod farer, som for dem er særlig alvorlige".

Alle der skal arbejde i laboratorier skal introduceres til SDUs kemikaliregistreringssystem, Kemibrug. Herunder arbejdspladsbrugsanvisninger (leverandørbrugsanvisninger + tillægsbladene). Hvert enkelt institut/gruppe kan trække en liste fra Kemibrug med de stoffer, der kræver særlig risikovurdering i forbindelse med graviditet (se nedenfor).

- R39: Fare for varig alvorlig skade på helbred
- R40: Mulighed for kræftfremkaldende effekt
- R45: Kan fremkalde kræft
- R46: Kan forårsage arvelige genetiske skader
- R48: Alvorlig sundhedsfare ved længere tids påvirkning
- R49: Kan fremkalde kræft ved indånding
- R60: Kan skade forplantningsevnen
- R61: Kan skade barnet under graviditeten
- R62: Mulighed for skade på forplantningsevnen
- R63: Mulighed for skade på barnet under graviditeten
- R64: Kan skade barnet i ammeperioden
- R68: Mulighed for varig skade på helbred

Stoffer og materialer, der er mærket med andre risikosætninger, kan også have effekter, som fosterets celler kan være følsomme over for. Derfor skal arbejdsgiveren også lave en vurdering, når gravide og ammende arbejder med eller udsættes for følgende stoffer og materialer:

- Kræftfremkaldende stoffer og processer
- Hormonforstyrrende stoffer
- Flygtige stoffer og organiske opløsningsmidler
- Bekæmpelsesmidler
- Tungmetaller
- Anæstesigasser
- Kvælende gasser

Læs altid arbejdspladsbrugsanvisningerne for de enkelte stoffer, der arbejdes med!

De generelle sikkerhedsregler skal overholdes, og der skal tages højde for de mængder og koncentrationer af stoffet, der arbejdes med og varigheden af arbejdet.

Farlige stoffer skal altid så vidt det er muligt substitueres med andre, mindre farlige. Man kan reducere risikoen betydeligt ved indkapsling af stoffet eller processen, lokal udsugning eller stinkskab. Ved brug af personlige værnemidler. Evt. indkøb af afvejede mængder, færdige opløsninger, Kit, granulater frem for pulver mv.

Henvisninger

Arbejdstilsynet (www.at.dk)

Arbejdstilsynets vejledning for gravide og ammende (<http://www.at.dk/sw5813.asp>)

Arbejdsmedicinens online informationssystem (www.armoni.dk)

Industriens Branchearbejdsmiljøråd (<http://www.i-bar.dk/>)

SDUs kemikalierregistreringssystem (www.kemibrug.dk)